מאי בינייהו? איכא בינייהו כשחייב מודה אי נמי דשמתוהו ומת בשמתיה, א)שלחו מתם שמתוהו ומת בשמתיה הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע, מיתיבי ערב שהיה שטר חוב יוצא מתחת ידו אינו גובה ואם כתוב בו התקבלתי ממך גובה בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע משכחת לה כשחייב מודה אלא לרב פפא קשיא? שאני התם (א) דלהכי טרח וכתב ליה "התקבלתי" ההוא ערבא דעובד כוכבים דפרעיה לעובד כוכבים מקמי דלתבעינהו ליתמי א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא אפילו למ"ד חיישינן לצררי ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים כיון דבתר ערבא אזיל לא חיישינן לצררי, א"ל אדרבה אפילו למ"ד לא חיישינן לצררי הני מילי ישראל אבל עובדי כוכבים כיון דדינייהו בתר ערבא אזלי אי לאו דאתפסיה צררי מעיקרא לא הוה מקבל ליה: וכן היה רשב"ג אומר הערב לאשה בכתובתה [וכו'] : ב)משה בר עצרי ערבא דכתובתה דכלתיה הוה' ורב הונא בריה צורבא מרבנן הוה ודחיקא ליה מילתא, אמר אביי ליכא דניזיל דנסביה עצה לרב הונא דנגרשה לדביתהו ותיזיל ותגבי כתובה מאבוה והדר נהדרה? א"ל רבא והא "ידירנה הנאה" תנן? א"ל אביי אטו כל דמגרש, בבי דינא מגרש? לסוף איגלאי מילתא דכהן הוא, אמר אביי היינו ג)דאמרי אינשי "בתר עניא אזלא עניותא" ומי אמר אביי הכי והא ד)אמר אביי "איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסי' כרשב"ג" שאני הכא דצורבא מרבנן שאני, הא גופא ערב הוא [וקיימא לן] ערב דכתובה לא משתעבד? קבלן הוה, ניחא למ"ד קבלן דכתובה אע"ג דלית ליה נכסי לבעל משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר? מיהוי הוה ליה ואישתדוף איבעית אימא אבא לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה ה)דאיתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד קבלן דכתובה וערב דבעל חוב פליגי: מר סבר אי אית ליה נכסי ללוה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד ומר סבר בין אית ליה ובין לית ליה משתעבד, ו)והלכתא (ב) ערב בין אית ליה ובין לית ליה משתעבד בר מערב דכתובה דאע"ג דאית ליה לבעל לא משתעבד מאי טעמא מצוה הוא דעבד ולאו מידי חסרה: ז)אמר רב הונא שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר "מנה לפלוני בידי" נאמן חזקה אין אדם עושה קנוניא על הקדש, מתקיף לה רב נחמן וכי אדם עושה קנוניא על בניו דרב ושמואל דאמרי תרוייהו "שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי" אמר תנו נותנין, לא אמר תנו אין נותנין אלמא ח)אדם עשוי שלא להשביע את בניו הכא

מאי בינייהו. כיון דבין למר ובין למר אין הערב גובה עכשיו מיתמי : **כשחייב מודה.** בשעת מיתתו דליכא למיחש לצררי: לרב הונא גבי מיתמי, לרב פפא לא גבי עד דגדלי : **דשמתוהו ומית בשמתיה.** שלא רצה לפרוע בחייו : **שלחו מתם.** היכא דשמתוהו ומית בשמתיה הדבר ידוע שלא פרעו וכמי שחייב מודה דמי : **הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע.** דגבי מיתמי ולא אמרינן יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו' הלכתא גרסי' ולא גרסי' והלכתא : **שיצא מתחת ידי ערב.** ותובע את היתומים ואמר פרעתי חוב של אביכם והשטר מוכיח שהרי החזירו לי המלוה: **אינו גובה.** עד דגדלי יתמי ומשתעי דינא בהדייהו ואז ישבע ויפרע מהם כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים : **ואם כתב בו.** המלוה התקבלתי ממך מן הערב : **דלהכי כתב ליה התקבלתי.** דהוי ערב מוחזק בשטר שיש לו עליהם ולא חשיבא מלוה על פה : ובמלוה בשטר מודה רב פפא דגבינן מיתמי דלא אמרינן הכא 'מצוה' אלא חוב ומוטלת עליהם לפרוע בעל כרחם : **אפילו למ"ד חיישינן לצררי.** ה"מ במלוה שהוא ישראל שדינו של לוה לפרוע למלוה שהרי המלוה לא יתבענו לערב תחלה : **אבל.** היכא דהוי המלוה עובד כוכבים אין הלוה מתפיסו לעובד כוכבים צררי דהא ידע ישראל דעובד כוכבים הדר תו וגובה זמנא אחריתי מן הערב : **מעיקרא.** כשנעשה היהודי ערב לעובד כוכבים אי לאו צררי אתפסיה לערב לא הוה מקבל ליה ליכנס בערבות שהרי זה יודע בודאי שהעובד כוכבים יחזור עליו ולא על הלוה והלכך לא גבינן מיתמי עד דגדלי : **עצרי.** כהן הוה ואי מגרש הו לא מצי מהדר לה : **והאמר אביי.** בפ' יש נוחלין : **איזהו רשע ערום.** (ג)המשתעבד על ריב לא לו ומבטל מחשבת הנותן שאמר "נכסי לך ואחריך לפלוני" וברצונו לא היה ראשון מוכר לאחרים להפסיד "אחריך" ערום דמכל מקום מלוה הוא ומה שעשה עשוי שהנותן לא מיחה בשעת המתנה כרשב"ג דאמר אם קדם ראשון ומכר מה שעשה עשוי כי אין "לאחריך" אלא מה ששייר ראשון והרי לא שייר לו כלום : (ד)**(והא)וקיימא לן.** לקמן בשמעתין : **מאי איכא למימר.** דהא לא הוו ליה נכסי לרב הונא ולא נשתעבד אביו : **אי בעית אימא** (ה) **הוו.** לרב הונא בשעה שנעשה אביו ערב וגמר ומקנה מתוך שהיה סבור שלא יפסיד : **דברי הכל לא משתעבד.** כדמפרש טעמא לקמן מצוה הוא דעבד ולאו מידי חסרה : **כי לית ליה נכסי לא משתעבד.** דלא גמר בלבו לשעבד נפשיה ואינו אלא פטומי מילי, שירא להפסיד ואיכא למימר אמוראי פליגי בהא מילתא ושמעתייהו לא איתפרשו בגמ' : **בכולהו משתעבד.** אע"ג דלית ליה נכסי : **מצוה הוא דעבד.** המשדך בזיווגן אין דעתו לפרוע הערבות אבל מתכוין לזווגן שע"י ערבות זו מתרצין ולא מידי חסרה לאשה דהא טב למיתב טן דו ולטובתה נתכוין: **מתקיף לה רב נחמן וכי אדם עושה קנוניא על בניו.** להנחיל לאחרים ולהפסיד את בניו ואפ"ה אמרי רב ושמואל אם לא אמר "תנו" אין נותנין לאותו פלוני אע"ג דהודה שיש לו מנה משל פלוני בידו' אלא מאי אית לך למימר אמאי אין נותנין לו דאדם עשוי שלא להשביע כו' נתכוין שלא יחזיקוהו כעשיר לא הוא ולא בניו :

הכא

ושעבד נכסיו לזה ויש לו כח לזה מיהו קשה לר"י מן התוספתא דקתני ואם כתב בו בע"ח ולשון בו משמע כפירוש ר"ח ויש לפרש קצת לפירוש ר"י כי הלוה מכל מקום כתב לו כך אבל הבעל חוב לזה לכתוב לו כדי שיהא הערב קבלן גמור והא דאמר מלוה על היתומין לפרוע תובת אביהן פירש ר"י דהיינו במלוה על פה ובמקום שלא נשארו קרקעות אביהן כי אם מטלטלין ולא כייפינן ליתמי עבור כן אפי' היו גדולים כדמוכח פרק מי שהיה נשוי (כתובות דף צא:) גבי קטינא (ו) דאביי דמדקדקיף בעל חוב אלמא גדולים היו והא דפסקינן לקמן מלוה על פה גובה מן היורשים היינו במקרקעי דומיא דאינו גובה מן הלקוחות : **אטו** כל דמגרש כו'. שמא יפרע בלא ב"ד ובלא הדרה : **בר** מערב דכתובה. דאף על גב דאית ליה לא משתעבד ומילתיה דרשב"ג מיירי באבא לגבי ברא דמשעבד נפשיה (הג"ה. ותימה למורי אמאי לא פריך ממתניתין) : **שכיב** מרע שאמר מנה לפלוני בידי כו'. קשה לר"י הא דבעי פ' מי שמת (לעיל דף קמח:) שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו מהו תפשוט מהכא דאם עמד אינו חוזר דאי חוזר הוי (נמי) [כמו] במתנתו וא"כ פשיטא דנאמן ומאי קנוניא שייך והלא היה יכול לחזור בו מיד ונראה לר"י דמיירי בשכיב מרע שהקדיש כשהיה בריא את נכסיו ואמר השתא נמי מנה לפלוני בידי נאמן והאי דנקט שכיב מרע משום דדוקא השתא מהימן כדאמרינן בפרק שום היתומים (ערכין דף כג.) ובפ' שבועת הדיינים (שבועות דף מב:) דאין אדם חוטא ולא לו אבל בבריא ודאי חיישינן : **אדם** עשוי שלא להשביע את בניו. והיינו בשלא תבעוהו ואמר מעלמו אבל תבעוהו והודה חייב כדאמר לקמן בשמעתין דטעמא דלהשביע את בניו לא שייך התם ומשטה אני בך נמי לא טענינן (ז) אף על גב דבריא אי לא טעין טענינן ליה דאין אדם משטה בשעת מיתה כדאמרינן בסמוך והא דאדם עשוי כו' אמר רבי דמשמע אפי' לא טעין טענינן ליה דאמר בזה בורר (סנהדרין דף כט: ושם) ההוא דקרו ליה קב רשו אמר מאן מסיק בי אלא פלניא ופלניא תבעוהו לדינא קמיה דרב נחמן אמר אדם עשוי כו' משמע דרב נחמן הוה טעין ליה הכי :

ורב

קלה א ב ג מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל' ו סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סימן קל סעיף ו :

קלו ד ה מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעי' ד:

קלז ו ז מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' ז:

קלח ח ט י כ ל מיי' פכ"ט מהל' אישות הל' ט ועי' בהשגות ובמ"מ וסי' ממ טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף ו:

קלט מ מיי' פכ"ה מהל' מלוה הלכה ב סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ב:

קמ נ מיי' שם הל' ו ועי' בהשגות ובמ"מ ופ"ו מהל' אישות הל' ט ועי' בהשגות ובכ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סימן קל סעיף ו:

קמא ס מיי' פ"ו מהל' זכיה ומתנה הלכה ב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רנ סעיף ג:

קמב ע מיי' פ"ו מהל' זכיה הלכ' ג סמג עשין פב טוש"ע שם סעיף ג:

א) [ערכין כג. וכתובות ע"ש] ב) שם כג. ג) שם ע"ק לב. [חולין קכ:] ד) לעיל קלג. כתובות לה. סוטה לה. ערכין כג: ה) גיטין מה:[ערכין כג:] ו) רש"ל והלכה,[ואולם משתעבד בר : ז) שבועות מג: [ערכין כג:] ח) [סנהדרין כט:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלהכי פרח : (ב) שם והלכתא ערב בין אית ליה נכסי בכולהו משתעבד בר מערב דכתובה כצ"ל והיינו ערב בין אית ליה ובין לית ליה נמחק : (ג) רשב"ם ד"ה איזהו רשע כו' המשתעבד על ריב לא לו : (ד) ד"ה וקיימא לן כצ"ל ותיבת והא נמחק : (ה) ד"ה איבעית אימא מיסוי הוה לרב הונא : (ו) תוס' ד"ה וכו' גבי קטינא לחברא דקדוק בעל חוב : (ז) ד"ה אדם וכו' לא טעינן ליה אע"ג

רבינו גרשום

חובו ולא היה חייב כלום למלוה: מאי בינייהו. בין רב פפא ורב הונא מכדי בין למר ובין למר לא פרעי יתמי לערב: איכא בינייהו כשחייב מודה. שאביהן הודה בשעת מיתתו שעדיין לא פרע למלוה כלום למאן דאמר אימור צררי אתפסיה הכא לא אתפסי' ופרעי יתמי לערב מאי דפרע למלוה ולמאן דאמר יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו אע"ג דהודה בשעת מית' דחייב למלוה (ולמאן דאמר) לא יפרעו להערב דיתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ולא פרעי ליה לערב כלום: א"נ איכא בינייהו. דתבעיה מלוה ללוה קמי בית דין ושמתוהו דליפרע ליה ומת בשמתיה ולא פרע ליה למאן דאמר צררי אתפסיה הכא כיון דמת בשמתא לאו מידי אתפסוה ומחייבי יתמי למיפרע לערב מה שפרע למלוה ולמאן דאמר פריעת בעל חוב מצוה יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ולא פרעי ליה מידי : שלחו מתם היכא דשמתוהו ומית בשמתיה . אפ"ה הלכ' כרב הונא בריה דרב יהושע דחיישינן דלמא צררי אתפסיה ולא הספיק לתבוע להפר שמתא עד שמת הוא [אבל] אי ודאי בריר לן דלא אתפסי' צררי מחייבי יתמי לשלמי לערב אע"ג דמלוה על פה היה : מיתיבי ערב שהיה שטר חוב של מלוה יוצא מתחת ידו ואמר שפרע למלוה והחזיר לו השטר ותובע מן היתומין שישלמו מה שפרע למלוה אינו גובה מהן כלום דחיישינן שמא לא פרע למלוה אלא נפל השטר מן המלוה ומצא הערב ואע"ג דהאי חוב בשטר הוא הואיל וזה שטר על שם המלוה נכתב ולא על שם הערב להכי אינו גובה הערב דלגבי ערב מלוה על פה הוא דאין לו שטר על היתומין שחייבין לו : ואם כתב בו. בשטר כתיבת המלוה שכתב לערב התקבלתי ממך חובי. גובה מן היתומים דהשתא ליכא למיחש לנפילה וכיון דכתב ביה התקבלתי דמי כמאן דאית ליה שטר על היתומין: בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע. דחייש לצררי וכל היכא דודאי פשיטא לן דלא אתפסיה צררי מיחייבי יתמי לשלומי הכא נמי כיון דהכא מלוה בשטר הוא איכא למימר לא הוה מתפיס ליה צררי אלא אם כן מהדר ליה שטרא וכיון דלא אהדר ליה שטרא פשיטא דלא אתפסיה לצררי ומשום הכי גובה ערב בשכתב לו התקבלתי דדמי כמאן דאית ליה שטרא על יתמי: אלא לרב פפא. דאמר יתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו במלוה על פה סוף סוף אע"ג דמלוה הוה ליה שטרא מעליא הא התקבלתי דאית ליה לערב עלי' יתמי לאו שטר גמור הוא והוה לענין ערב כמלוה על פה ואמאי גבי מיתמי : אמר לך רב פפא. להכי טרח וכתב ליה התקבלתי דליהוי ליה האי התקבלתי כמאן דאית ליה לערב שטר גמור על יתמי ומש"ה גובה מינייהו. ההוא ערבא דעובד כוכבים שהיה ערב לעובד כוכבים בשביל שהלוה לראובן ומת ראובן ופרעיה ערב לעובד כוכבים: הני מילי למלוה ישראל. איכא למיחש דלמא אתפסיה לוה צררי קודם מיתתו משום דמלוה תובע ללוה : אדרבה. הכא איכא למיחש דדילמא לערב גופיה אתפסיה צררי דכיון דידע האי ערב דעובד כוכבים בתר דידיה אזיל ולא בתר לוה לא הוה מקבל למהוי ליה ערב אי לאו דאתפסיה צררי לערב הלכך לא גבי הערב כלום מיתמי : אמר ליה אביי אטו כל דמגרש בבי דינא רבא מגרש . אפי' לפני בית דין הדיוט יכול לגרש דלא ידעי [דמצרכה] לידור הנאה ולא אדרי ליה : איגלאי מילתא דכהן הוה . רב הונא ולית ליה תקנה לגרשה דאי מגרש לה לא מצי לאהדורה : והיכי הוה אביי משיא עצה . למיעבד קנוניא והא אמר אביי כו' : שאני הכא. דבנו היה רב הונא וליכא העברת ירושה כדאמ' (לעיל דף קל) אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימים. ועוד משום צורבא מרבנן ודחקא ליה מלתא שאני מאינש דעלמא : ואכתי מאי עצה הואי. והא ערב דכתובה לא משתעבד למיפרע כדאמר לקמן דמצוה עבד דזוונן (באי) [ולאו מידי] חסרה : קבלן הוה. דמשתעבד : אלא למאן דאמר אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר . הא רב הונא לא הוה ליה נכסי כשנעשה אביו ערב בשבילו : אבא לגבי בריה . כשנעשה קבלן בשבילו משעבד נפשיה אע"ג דלית ליה נכסי לבן מפני חיבת הבן : מר סבר . איכא למאן דאמר אי אית ליה נכסי כו' : מצוה עבד . כלומר דלא גמיר ושעבד נפשיה אלא האי דנעשה לו ערב משום מצוה נתכוון כדי שיזדווגו שניהם ולא מידי חסרה שלא נתנה לו כלום על ידו : נאמן . ונותנין מנה לפלוני : לא אמר תנו אין נותנין . אע"ג דאיכא למימר אין אדם עושה קנוניא על בנו דניחא ליה לבנו יותר מבאחר ואי לאו דהוה חייב לאחר מנה לא הוה אמר ואפי' [הכי] אם לא אמר תנו אין נותנין. ודאיכא למימר כי לא אמר תנו האי דאמר הבא מנה לאחר בידי להכי

קאמר

נושא

חיישינן / לא חיישינן לצררי

נושא

ערב וכתובה

האם משתעבד

מקנה

תשובות

נושא/מקנה

ערב/קבלן

כתובה/בעל חוב

האם משתעבדים

מקנה

שכ"מ (שאמר)

"מנה לפלוני בידי"

נושא

שכ"מ שאמר מנה לפלוני בידי:

א) האם נאמן לו

- או -

ב) אדם עשוי שלא להשביע את בניו

	כתובה	בעל חוב
ערב		
קבלן		